

**INSPIRATIONSPUNKTER
[KUN DET TALTE ORD GÆLDER]**

2. maj 2018

Samråd i ERU den 3. maj 2018 – Spørgsmål T-Z stillet efter ønske fra Lisbeth Bech Poulsen (SF).

Indledning

- Tak for invitationen til samrådet.
- Jeg vil efter aftale med justitsministeren besvare spørgsmålene, som vedrører mit ministerområde, hvorefter jeg med formandens tilladelse vil overlade ordet til justitsministeren.
- Inden jeg besvarer de konkrete spørgsmål, har jeg nogle indledende bemærkninger.
- Finanstilsynet har netop offentliggjort sin undersøgelse om ”Danske Banks ledelse og styring i hvidvask-sagen i den estiske filial”, som spørger også referer til.
- På baggrund af undersøgelsen rejser Finanstilsynet en klar og skarp kritik af Danske Bank og bankens ledelse for utilstrækkelig fokus på at forebygge og bekæmpe hvidvask i den estiske filial.

- Finanstilsynets undersøgelse viser således at:
 - bankens ledelse ikke har reageret med rettidigt omhu overfor de advarsler, der kom om problemerne i den estiske filial.
 - banken i en del af perioden, hvor aktiviteterne har pågået, ikke har haft en person udpeget som hvidvaskansvarlig.
 - bankens kontrol og rapporteringslinjer har været mangelfulde i forhold til at styre bankens aktiviteter i den estiske filial.
 - banken ikke i tilstrækkelig grad har reageret på det estiske tilsyns konklusioner baseret på undersøgelser i filialen, og
 - banken for sent har iværksat sin egen undersøgelse af konsekvenserne af aktiviteterne i bankens estiske filial og afviklet de mistænkelige kundeforhold.
- Undersøgelsen viser dermed, at Danske Bank i relation til den estiske filial ikke løftede sit ansvar i forhold til hvidvasklovgivningen. Det finder jeg meget kritisabelt og skuffende.

- Jeg noterer mig samtidig, at Finanstilsynet på baggrund af undersøgelsen har fundet grundlag for at give banken 8 alvorlige påbud, som indebærer, at banken skal stramme op på området med henblik på at forhindre, at en lignende situation opstår igen.
- Finanstilsynet har bl.a. givet påbud til banken om,
 - at revurdere bankens og bankkoncernens solvensbehov med henblik på at sikre en tilstrækkelig kapitalmæssig afdækning af compliance- og omdømmerisici som følger af svagheder i bankens governance. Finanstilsynet vurderer umiddelbart, at solvensbehovet skal forhøjes med ca. 5 mia. kr.
 - at styrke bankens governance med henblik på at sikre en retvisende og rettidig rapportering til bestyrelsen og direktionen om mulige problemsager.
 - at vurdere den nuværende ledelse i filialen i Estland på baggrund af dens involvering i den konkrete sag.
 - at sikre, at banken giver Finanstilsynet fyldestgørende information.
- Derudover har Finanstilsynet afgivet en række påtaler til Danske Bank, som bl.a. kritiserer, at bankens direktion ikke i tilstrækkelig omfang har varetaget sit ansvar og ikke har haft tilstrækkeligt fokus på hvidvaskreglerne, herunder ikke

sikrede en tilstrækkelig håndtering af højrisiko-kunder og opfølgning på mistanke om kriminalitet.

- Danske Banks bestyrelse og direktion skal senest den 30. juni 2018 dokumentere, at banken har levet op til afgørelsens påbud.
- Som I formentligt allerede er bekendt med, kan jeg oplyse, at Finanstilsynets bestyrelsesformand, der var medlem af bankens direktion i den periode, hvor hvidvaskaktiviteterne fandt sted, har meddelt mig, at han træder tilbage som formand.
- Bestyrelsesformanden begrundet sin beslutning med respekt for, at der ikke må herske den mindste tvivl om Finanstilsynets position.
- Det mener jeg er en rigtig beslutning.
- Regeringen ser med stor alvor på sagen, også af hensyn til hele den finansielle sektors troværdighed. I lyset af, at Danske Bank er Danmarks største bank, er der ikke alene opmærksomhed om sagen i Danmark, men også internationalt.
- Jeg har en klar forventning om, at Danske Bank foretager de fornødne foranstaltninger.

- Jeg vil også drøfte sagen med Danske Bank.
- På baggrund af sagen vil vi også se på, om reglerne er gode nok. Vi har under skiftende regeringer i forligskredsen i flere omgange iværksat opstramninger af lovgivningen. Seneste eksempler er aftalen fra maj om bl.a. styrket udveksling mellem myndigheder, og juni sidste år, hvor en ny hvidvas-klov trådte i kraft.
- De juridiske hjemler til at håndhæve reglerne ligger hos Finanstilsynet og SØIK. Erhvervsministeren har ikke så-danne hjemler.
- Finanstilsynet har truffet sin afgørelse i sagen på grundlag af de regler, der var gældende på tidspunktet, hvor hvidvas-ken fandt sted.
- Finanstilsynet har ikke fundet, at der er tilstrækkelig doku-mentation for at indgive politianmeldelser. SØIK er i færd med at vurdere sagen på grundlag af de hjemler SØIK har.

Ad spørgsmål T:

[Hvad mener ministeren om, at Danske Banks direktør Thomas Borgen har udtalt, at han var overbevist om, at ingen i Danske Bank kendte til ulovlighederne i Danske Banks estiske filial mens de foregik, set i lyset af de oplysninger, der er kommet frem i Berlingske om, at centrale højtplacerede medarbejdere i Danske Bank allerede i 2013 modtog en intern whistleblower-advarsel? Der henvises bl.a. til Berlingske artikel ”Tilliden

til Danske Bank i hvidvask-sag er væk” den 3. november 2017 <https://www.b.dk/berlingske-mener/tilliden-til-danske-bank-ihvidvask-sag-er-vaek.>]

- I samrådsspørgsmål T spørges der til min holdning til, at Danske Banks direktør er citeret for udtalelser om, at han var overbevist om, at ingen i Danske Bank kendte til ulovlighederne i Danske Banks estiske filial, mens de foregik.
- Udtalelsen, som Danske Banks direktør er citeret for vedrører den konkrete sag, som Finanstilsynet har undersøgt. Det fremgår af resultatet af Finanstilsynets netop offentliggjorte undersøgelse, at ledende medarbejdere på et tidligt tidspunkt kendte til de kritisable forhold i den estiske filial.
- Finanstilsynet konstaterer således i sin undersøgelse, at ledende medarbejdere i banken allerede i december 2013 modtog en utvetydig advarsel om aktiviteterne i bankens estiske filial gennem en intern whistleblower-henvendelse.
- Whistlebloweren peger på, at den estiske filial havde en række udfordringer i relation til filialens non-resident portefølje, det vil sige russiske og andre ikke-estiske kunder.
- Finanstilsynets undersøgelse peger på, at banken forud for denne advarsel imidlertid allerede havde fået en række advarsler, som banken burde have reageret på, herunder at:

- den estiske filials non-resident kundeportefølje genererede en usædvanlig høj indtægt i forhold til kundeporteføljens størrelse, og
 - de estiske myndigheder flere gange havde undersøgt filialens efterlevelse af hvidvasklovgivningen og fundet væsentlige mangler.
- Det er først og fremmest bankens ledelse, som bærer ansvaret for, at reglerne overholdes. Det gælder også i forhold til at undgå at blive involveret i hvidvask af penge eller finansiering af terror.
 - På baggrund af Finanstilsynets undersøgelse er det for mig tydeligt, at ledelsen i Danske Bank ikke har levet op til sit ansvar, hvilket er skuffende og kritisabelt.
 - Det har, som jeg har nævnt, indebåret, at Finanstilsynet har afgivet en række påtaler og påbud til Danske Bank.

Ad spørgsmål U:

[Vil ministeren justere sine tidligere udtalelser om, at sagen er et rent estisk anliggende set i lyset af, at Danske Banks direktion – og dermed hovedkvarteret i Danmark – blev advaret helt tilbage i 2013, og vil ministeren redegøre for Finanstilsynets muligheder for at gribe ind, når overtrædelse af hvidvaskreglerne skyldes mangelfuld styring eller kontrol fra den danske virksomheds side? Der henvises til Berlingske artikel ”Brian Mikkelsen: Danske Bank har groft forsømt ledelsesansvaret” den 5. sep-

tember 2017 <https://www.business.dk/finans/brianmikkelsen-danske-bank-har-groft-forsoemt-ledelsesansvaret.>]

- I spørgsmål U bliver der spurgt til min tidligere udtalelse til Berlingske Business om, at Finanstilsynet ikke har myndighed til at undersøge overholdelse af reglerne for hvidvask i danske institutters udenlandske filialer, men at det er de estiske myndigheder, som skal føre tilsyn med hvidvaskreglernes overholdelse.
- Det er vigtigt i denne sammenhæng at gøre sig klart, at der er tale om to sager. Den ene sag handler om, hvorvidt der har været konkrete tilfælde af hvidvask i Danske Banks estiske filial. Den anden sag handler om ledelsen i Danske Banks rolle i hvidvasksagen i den estiske filial.
- Det skyldes, at der sondres mellem reglerne om forebyggelse af hvidvask henholdsvis de strafferetlige regler om hvidvask på den ene side, og reglerne i lov om finansiel virksomhed, der knytter sig til en virksomheds ledelsesmæssige ansvar for bl.a. virksomhedens filialer, på den anden side.
- Når det gælder hvidvaskreglerne er det myndighederne i det land, hvor filialen er beliggende, der fører tilsyn med filialens overholdelse af hvidvaskreglerne og behandler sager om overtrædelser heraf.

- I forhold til Danske Banks estiske filial er det derfor de estiske myndigheder, som påser filialens overholdelse af hvidvaskreglerne i Estland.
- Virksomhedens styring - det man kalder governance, i forhold til udenlandske filialer er derimod et dansk anliggende, som Finanstilsynet fører tilsyn med.
- Det vil sige, at overtrædelse af hvidvaskreglerne, som skyldes mangelfuld styring eller kontrol fra en dansk virksomheds side, kan medføre reaktioner fra Finanstilsynet over for den danske virksomhed.
- Finanstilsynets undersøgelse af Danske Banks danske ledelses håndtering af aktiviteterne i den estiske filial relaterer sig netop til spørgsmålet om bankens governance.
- Danske Bank har på baggrund af de mangler i governance strukturen, som jeg har nævnt, fået en række påbud og påtaler af Finanstilsynet.
- Derudover vil jeg nævne, at vi under skiftende regeringer i den finansielle forligskreds i flere omgange har iværksat stramninger af lovgivningen. Med hvidvaskloven fra i sommer har vi indført skærpede regler, som betyder, at danske virksomheder, der har filialer i andre lande, fremover vil bli-

ve holdt ansvarlige for, at en filial overholder hvidvaskreglerne.

- Desuden skærper vi med lovforslag L 184, som vi behandler pt. i Folketinget, fit and proper reglerne for ledelsesmedlemmer i forhold til hvidvaskområdet. Lovforslaget følger op på den brede politiske aftale, vi indgik sidste sommer.

Ad spørgsmål V:

[Mener ministeren – i lyset af de nye oplysninger – at fit and proper-reglerne er blevet overholdt blandt Danske Banks direktionsmedlemmer, heriblandt direktøren?]

- Det er i henhold til lovgivningen ikke op til den ansvarlige minister at vurdere, om direktionen er fit and proper. I lov om finansiel virksomhed der fremstår det klart og tydeligt, at det er en vurdering, som skal foretages af Finanstilsynet.
- Derfor i forhold til spørgsmål V, så er det Finanstilsynet, som afgør det.
- Jeg gør opmærksom på, at en fit and proper vurdering er relevant for de personer, som aktuelt er direktionsmedlemmer i Danske Bank og ikke omfatter fratrådte direktionsmedlemmer.

- Finanstilsynet har også i den aktuelle sag foretaget en vurdering af, hvorvidt de relevante personer i Danske Banks ledelse er fit and proper.
- Jeg kan konstatere, at Finanstilsynet ikke har fundet, at der er tilstrækkelig dokumentation for at rejse fit & proper sager.
- Finanstilsynet har som nævnt truffet sin afgørelse på grundlag af de regler, der var gældende på tidspunktet, hvor hvidvasken fandt sted i den estiske filial.
- Med lovforslag L184, som vi som nævnt pt. behandler i Folketinget, skærper vi fit and proper reglerne for ledelsesmedlemmer i forhold til hvidvaskområdet.
- Med de stramninger af lovgivningen der er gennemført og er undervejs kan det ikke udelukkes, at der på det foreliggende grundlag kunne være rejst sager efter fit & proper reglerne.

Ad spørgsmål W:

[Hvad kan begge ministre sige om Finanstilsynet, Hvidvasksekretariatet, bagmandspolitiet (SØIK) og eventuelt andre myndigheders involvering i Danske Bank Hvidvask-sagen, og hvad kan ministrene sige om de danske myndigheders samarbejde med de estiske myndigheder?]

- I forhold til spørgsmål W: Finanstilsynet har, som jeg netop har redegjort for, offentliggjort sin undersøgelse af hvidvasksagen i Danske Bank.

- Jeg kan desuden oplyse, at Finanstilsynet løbende har en god og konstruktiv dialog med andre danske og udenlandske myndigheder.
- I forhold til den konkrete sag har det estiske tilsyn i perioden fra 2007-2014 flere gange gennemført undersøgelser af Danske Banks estiske filials håndtering af hvidvaskrisici.
- Derudover har Finanstilsynet været i dialog med SØIK og de estiske myndigheder.
- Jeg har ikke kendskab til hvilke oplysninger og observationer, der konkret er blevet udvekslet.
- Jeg kan konstatere i forhold til det generelle samarbejde mellem de danske og udenlandske myndigheder, at der ved jeg, at de danske tilsynsmyndigheder arbejder tæt sammen med kolleger i lande, hvor et dansk pengeinstitut udøver aktivitet, herunder Estland.
- Samarbejdet mellem myndighederne er formaliseret ved etablering af såkaldte tilsynskollegier, hvor tilsynsmyndigheder, fra de lande, hvor bl.a. Danske Bank udøver aktivitet, mødes for at drøfte tilsynsmæssige spørgsmål.
- Finanstilsynet har oplyst, at der er etableret et særskilt hvidvaskkollegium i tilknytning til det overordnede tilsynskolle-

gie for Danske Bank, hvor tilsynsindsatsen om forebyggelse af hvidvask og terrorfinansiering drøftes.

Ad spørgsmål X:

[Er ministrene blevet orienteret om et sammenfald mellem de personer, der har været involveret i Danske Banks hvidvasksag, og personer der optræder eller har optrådt på EU' sanktionsliste overfor Rusland?]

- I spørgsmål X spørges der til, om jeg er blevet orienteret om et personsammenfald mellem personer involveret i hvidvasksagen, og de personer, der optræder eller har optrådt på EU's sanktionsliste overfor Rusland.
- Jeg har ikke særlig viden om eller fået oplysninger om, at der skulle være et sammenfald mellem de personer, der har været involveret i Danske Banks hvidvasksag, og personer der optræder eller har optrådt på EU's sanktionsliste overfor Rusland.

Ad spørgsmål Y:

[Vil ministeren redegøre for Finanstilsynets undersøgelse af hvidvask i Danske Bank – herunder hvornår undersøgelsen er besluttet og iværksat, begrundelsen for undersøgelsens iværksættelse, hvad Finanstilsynet skal undersøge, og hvornår Finanstilsynets undersøgelse forventes afsluttet]

- I spørgsmål Y spørges der til Finanstilsynets undersøgelse af hvidvask i Danske Bank.

- Som jeg allerede har redegjort for, iværksatte Finanstilsynet i efteråret en undersøgelse af Danske Bank.
- Undersøgelsen blev til på baggrund af en gennemgang af et stort materiale vedrørende bankens styring på koncernbasis og mediernes omtale af styret i Aserbajdsjans brug af Danske Banks estiske filial til at kanalisere milliardbeløb til andre dele af verden – det som kaldes The Azerbaijani Laundromat.
- Man kan spørge om Finanstilsynet burde have taget sagen op tidligere.
- Finanstilsynet har oplyst, at tilsynet i 2012 og igen i 2013 som led i sit overordnede tilsyn med Danske Bank bad om en redegørelse om hvidvask-foranstaltningerne i bankens estiske filial. Baggrunden var, at det estiske finanstilsyn havde bedt det danske finanstilsyn om at spørge banken.
- Banken sendte i 2012 Finanstilsynet detaljerede beskrivelser af, at filialen havde effektive foranstaltninger til at begrænse risikoen for hvidvask og terrorfinansiering. I 2013 gentog banken sin forklaring. Finanstilsynet sendte disse beskrivelser videre til det estiske finanstilsyn.
- Det har på baggrund af Finanstilsynets undersøgelse vist sig, at det ikke var korrekt, at der var effektive hvidvask-

foranstaltninger. Finanstilsynet skriver således i sin afgørelse, at det i begyndelsen af 2014 burde have stået klart for banken, at de beskrevne foranstaltninger ikke blev fulgt i den estiske filial, og at banken derfor burde have orienteret Finanstilsynet.

- Finanstilsynet har over for mig oplyst, at med den viden tilsynet har i dag, skulle tilsynet have været mere kritiske over for de oplysninger som tilsynet modtog fra Danske Bank om bankens hvidvaskforanstaltninger, der viste sig at være misvisende.
- Jeg har bedt Finanstilsynet om en redegørelse for hvilke tilsynsmæssige foranstaltninger der er taget for at undgå en lignende situation.

Ad spørgsmål Z:

[Hvordan forholder ministeren sig til kritikken fra ekspert i hvidvask-loven Jakob Bernhoft af, at Finanstilsynet ikke er en god løsning, hvis man ønsker en uvildig undersøgelse af hvidvask-sagen, henset til at Finanstilsynets formand Henrik Ramlau-Hansen sad i topledelsen i Danske Bank, mens banken var involveret i hvidvask, jf. artiklen ”Finanstilsynet undersøger hvidvask i Danske Bank”, Berlingske, business.dk, den 7. marts 2018

[https://www.business.dk/finans/finansstilsynet-undersoeger-hvidvask-i-danskebank.](https://www.business.dk/finans/finansstilsynet-undersoeger-hvidvask-i-danskebank)]

- I spørgsmål Z spørges der til, hvordan jeg forholder mig til den kritik, som en ekspert har rejst i forhold til Finanstilsynets formands tidligere ansættelse i Danske Banks direktion.

- Finanstilsynets formand erklærede sig allerede i foråret sidste år inhabil i forhold til Finanstilsynets bestyrelses eventuelt kommende behandling af sager vedrørende Danske Bank, der drejede sig om forhold om hvidvask fra den tid, da formanden var en del af direktionen i Danske Bank.
- Det betyder, at Finanstilsynets formand på intet tidspunkt har haft kendskab til materialet i sagen, og at han heller ikke har deltaget i bestyrelsens drøftelser af sagen.
- Jeg er derfor helt tryk ved, at Finanstilsynet har håndteret sagen korrekt.
- Undersøgelsen og dens konklusioner vidner om, at Finanstilsynet ikke har lagt fingre imellem. Finanstilsynet er gået ordentligt til værks.

Afsluttende bemærkninger

- Med Finanstilsynets undersøgelse har vi nu fået en grundig granskning af Danske Banks ledelse og styring i hvidvask sagen i bankens estiske filial.
- Som det fremgår af undersøgelsen, er der tale om en alvorlig sag og at myndighederne tager bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering meget alvorligt.

- Med disse bemærkninger vil jeg overlade ordret til justitsministeren.